

ارزیابی عوامل مؤثر بر امنیت شهر تهران در سه منطقه تهران

(میدان تجریش، میدان انقلاب و میدان شوش)

دکتر زهرا احمدی پور^۱، دکتر محمد قصری^۲، محسن جان پرور^۳

چکیده

یکی از مهم‌ترین و پیچیده‌ترین تحولات اجتماعی جهان در نیم قرن اخیر توسعه شهرنشینی است. فرایند شهرنشینی در کشورهای در حال توسعه به طور کلی و در ایران به طور اخص به دلایل خاص خود و با شتاب به سوی کلان‌شهری و قطبی شدن سوق یافته است. رشد این مسئله عواقب و پیامدهای متفاوتی را به دنبال داشته و با آسیب‌های شهری متعددی همراه بوده است. این پیامدها، باعث شکل‌گیری کانون‌های بروز ناهنجاری و جرائم اجتماعی در شهرها شده و زمینه بروز ناامنی‌های متفاوت شهری را فراهم آورده است. در این بین کلان‌شهر تهران به ناامنی‌های مختلف ناشی از تحولات صورت گرفته در دهه‌های اخیر، گرفتار شده است. همچنین این شهر از سوی عوامل طبیعی خاص خود نیز تهدید می‌شود. در این خصوص، این مقاله برای شناخت عوامل مؤثر بر ناامنی شهر تهران به مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی اقدام نموده است. عوامل مؤثر در ناامنی شهر تهران در قالب شش بخش تمرکز، موقعیت طبیعی و جغرافیایی، جمعیت و مسائل اجتماعی، مسائل اقتصادی، مسائل فیزیکی، ترافیک و خطوط ارتباطی مطالعه شده است. سپس هر یک از این عوامل به چهار متغیر که در مجموع ۲۴ متغیر را تشکیل

---

^۱ دانشیار جغرافیای سیاسی دانشگاه تربیت مدرس

^۲ استادیار مدیریت استراتژیک دانشگاه نیروی انتظامی

^۳ دانشجوی دکتری جغرافیای سیاسی دانشگاه تربیت مدرس

می‌دهند تقسیم شده‌اند. در ادامه، متغیرها در قالب پرسشنامه در سه منطقه (یک، شش، دوازده) توزیع شده است.

نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که دیدگاه شهروندان در مناطق مورد مطالعه نسبت به شاخص‌های مؤثر بر ناامنی

شهر تهران متفاوت بوده است. در این راستا، تحقیق حاضر بر آن شده است برای نخستین بار با رویکرد جغرافیای

سیاسی و طی مطالعاتی نظری و میدانی عوامل مؤثر بر ناامنی شهر تهران را از دیدگاه شهروندان در مناطق مختلف

بیان کند.

واژگان کلیدی: امنیت شهری، تهران، جغرافیای سیاسی.

مقدمه

امنیت و میزان آن برای همه نظام‌های سیاسی و شهروندان، صرف‌نظر از سطح توسعه اقتصادی و اجتماعی و نوع

ایدئولوژی مهم‌ترین و با اولویت‌ترین مسئله به شمار می‌رود. مقوله امنیت به مثابه یک آرمان و واقعیت، به عنوان

یکی از حقوق اساسی مردم مطرح است. در این راستا، شکل‌گیری و توسعه شهرها به عنوان کانون‌های مهم تمرکز و

زندگی شهروندان، همچنین توسعه روزافزون آنها به عنوان مکان‌های زندگی بشر به ویژه رشد شتابان آنها و تبدیل

شدن به کلان‌شهر زمینه بروز بحران‌ها و نارسایی‌های مختلف را در آنها پدید آورده است. فراهم کردن امنیت و

زندگی سالم و بدون تنش برای شهروندان در شهرها به ویژه کلان‌شهرها زمینه شکل‌گیری اولویت‌ها و مباحث

جدیدی را به وجود آورده است. از جمله این مباحث، بحث امنیت شهری به ویژه امنیت کلان‌شهرها و پایتخت

کشورهاست.

در این بین، کلان‌شهر تهران که جایگاه برجسته‌ای در سطح ملی و فراملی دارد دچار طیف گسترده‌ای از مسائل

ناامنی محیطی - جغرافیایی، اجتماعی (از قبیل افزایش و هجوم فزاینده جمعیت، گسترش نابرابری‌های دردناک و

اسفناک اجتماعی و اقتصادی و پیامدهای فضایی آن یعنی جدایی‌گزینی و جدایی‌نشینی فضایی روزافزون مردم شهر، کمبود عدالت اجتماعی، فقدان هم‌ارزی شرایط زندگی، انجام گستاخانه‌ترین بزهکاری‌ها، جرایم، تبهکاری‌ها و نابهنجاری اخلاقی ناموسی، وجود ناپاکی‌های روحی و مفسد اجتماعی، اعتیاد، دزدی، خیانت، وجود کودکان خیابانی، فحشا و سازمان‌های پلید و اماکن فساد و بروز اختلالات و ناامنی‌ها و بسیاری از آسیب‌های اجتماعی دیگر) و غیره است، که تا حد زیادی از ایجاد محیط مساعد برای زندگی همراه با آرامش و امنیت شهروندان جلوگیری می‌کند (کارگر، ۱۳۸۳، مقدمه). این امر سبب شده است که میزان جرم و جنایت در تهران خیلی بیشتر شود و بیشترین میزان بودجه نیروهای انتظامی کشور را در جهت حفظ ثبات و امنیت به خود اختصاص دهد. از سوی دیگر، با توجه به پیوستگی امنیت شهر تهران به عنوان پایتخت کشور با امنیت ملی و پایداری نظام، برنامه‌ریزی برای تأمین و پیشگیری از بحران و تأمین امنیت این شهر امری ضروری و حیاتی برای کشور به نظر می‌رسد (صفوی، ۱۳۸۱، ص ۱۴). در این راستا، در تحقیق حاضر سعی شده است با نگاهی متفاوت به موضوع امنیت شهر تهران پرداخته شود و شاخص‌های مؤثر و مهم در ناامنی آن از نظر ساکنین مناطق مختلف که در این تحقیق مناطق یک حوالی میدان تجریش، منطقه شش حوالی میدان انقلاب و منطقه دوازده حوالی میدان شوش در نظر گرفته شده است، مشخص شود. تحقیق در پی پاسخ به سؤال است که عوامل مؤثر و مهم در ناامنی شهر تهران از نظر ساکنین آن کدامند؟

۲- روش تحقیق

روش پژوهش حاضر توصیفی-تحلیلی و ابزار گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای و پرسشنامه‌ای می‌باشد. پرسشنامه ارائه شده برای گردآوری اطلاعات میدانی در این تحقیق شامل ۲۴ سؤال است که هر یک از این سؤال‌ها تأثیر یک متغیر

را بر روی ناامنی شهر تهران از نظر ساکنان بیان می‌کند. این پرسشنامه دارای ۲۴ متغیر مستقل (X) است که در قالب شش بخش تنظیم شده‌اند. متغیر وابسته (Y) ناامنی شهر تهران است. پرسشنامه به صورت سؤالات طیفی یا درجه‌بندی که به سؤالات نگرش‌سنج یا گرایش‌سنج نیز معروفند و تعداد گزینه‌های در چارچوب طیف پنج‌گزینه‌ای مشخص، طراحی شده است. جامعه آماری انتخاب شده برای پاسخ‌گویی به این پرسشنامه شامل سه گروه می‌باشند، که عبارتند از: ساکنین مناطق یک حوالی میدان تجریش؛ منطقه شش حوالی میدان انقلاب؛ منطقه دوازده حوالی میدان شوش.

در این راستا، بیش از ۲۰۰ پرسشنامه در بین افراد ساکن در مناطق مورد نظر توزیع و حدود ۱۵۰ پرسشنامه به صورت کامل جمع‌آوری شد و داده‌های جمع‌آوری شده با نرم‌افزار SPSS به صورت جداگانه برای هر منطقه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در پایان با آزمون t تک‌نمونه‌ای اثبات یا رد تأثیر متغیرهای مستقل روی متغیر وابسته یعنی ناامنی شهر تهران از نظر ساکنین سه منطقه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

۳- چارچوب نظری

۳-۱- امنیت شهری

از قدیم، برقراری امنیت در فضای شهر با احداث برج و باروها و اماکن سیاسی بسیار مهم، همراه بوده است. چنانکه در یک شهر بندری، زیارتی یا صنعتی امنیت با توجه به ویژگی‌های خاص آن تعریف می‌شود. توجه به امنیت نه تنها در ایران قدیم که در یونان قرون وسطی هم دارای اهمیت بوده است. در تهران قدیم دروازه دولت، شمیران، قزوین، دولاب و حتی دروازه غار وظیفه برقراری امنیت شهر تهران را بر عهده داشتند. این دروازه‌ها دژهای محافظتی شهر بودند که وظیفه داشتند آرامش و امنیت ساکنان آن را تأمین کنند و کسی نمی‌توانست به اختیار

خود از این شهر خارج یا به آن وارد شود. در روستاها و سایر شهرهای کشور این مسئله به شکل دیگری انجام می‌شد. پس نتیجه می‌گیریم که مسئله امنیت در ساختار یک شهر امری قدیمی و بسیار حیاتی بوده است (رهنمایی و پورموسوی، ۱۳۸۵، ص ۱۸۱). رویکردهای سنتی در باب امنیت شهری عمدتاً به طور یک‌سویه‌ای به جرائم و بزهکاری‌های شهری یا معلول‌ها معطوف بوده، در حالی که امنیت مقوله‌ای چندوجهی است و در چارچوب عناصر مختلف معنا پیدا می‌کند. امروزه بحث امنیت شهری به یکی از بحث‌های علمی، فنی، کاربردی و اداری مهم تبدیل شده است که اکنون به صورت یک موضوع میان‌دانشی و فرادانشی جامع‌نگر در چارچوب جامعه‌شناسی شهری، حقوق، جغرافیا، علوم انتظامی - امنیتی و نظایر آنها بررسی می‌شود و با سرنوشت آحاد شهروندان کل نظام اجتماعی و اقتصادی کشور و شهر، به ویژه مسائل امنیت کلان‌شهرها سروکار دارد (کارگر، ۱۳۸۳، مقدمه). به طور کلی، امنیت شهری آرامش، اطمینان خاطر و نبود هراس شهروندان از هرگونه تهدید و خطر علیه شهر، شهروندان، فضاهای شهری، ساختمان‌ها، سازمان‌ها، تأسیسات و زیرساخت‌های شهری و سایر عناصر مهم در زندگی شهری را دربر می‌گیرد که نگرانی و احساس ناامنی در شهروندان را موجب می‌شود.

۲-۳- شهر تهران

منطقه شهری تهران با گستره ۲۵۰ کیلومتر از شرق تا غرب و ۵۰ کیلومتر از شمال تا جنوب، میان کوه و کویر در دامنه البرز قرار دارد و شهر تهران در بخش شرقی این منطقه واقع شده است. جهات گسترش شهر بیشتر به سمت غرب و کرج و قزوین و همچنین جنوب است. در سمت شرق شهر کوه‌ها و تپه‌های هزار دره و سلسله جبال سه پایه (آنتی البرز) توسعه شهر را از گذشته‌های دور محدود کرده است. این شهر، شهری کوهپایه‌ای است که در ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۱۷۰۰ متری از سطح دریا قرار گرفته است (اطلس کلان‌شهر تهران، ۱۳۸۴، ص ۴۰). این کلان‌شهر کانون

تصمیم‌گیری کشور و مرکز تجمع بیشترین امکانات در زمینه اقتصادی، صنعتی، خدماتی، آموزشی، تحقیقاتی، اداری و سیاسی در کشور به شمار می‌رود. به دلیل این تمرکز بسیار پیچیده و عظیم در بزرگ‌ترین کلان‌شهر کشور، حوزه نفوذ و جایگاه تهران تا حدی گسترش یافته که هرگونه اتخاذ تصمیم و عملکردی را تحت‌تأثیر خود قرار داده است. ویژگی چندنقشی بودن تهران نیز بر اهمیت آن می‌افزاید. نقش‌های سیاسی، اداری، فرهنگی، خدماتی، صنعتی و اقتصادی همه بر اهمیت این شهر افزوده و باعث تأثیرگذاری بیشتر این شهر بر نقاط دیگر شده است. با توجه به پیوستگی امنیت تهران به عنوان پایتخت جمهوری اسلامی ایران با امنیت ملی و پایداری نظام، برنامه‌ریزی برای تأمین امنیت و پیشگیری از ناپایداری و بحران، امری اساسی و حیاتی برای کشور به نظر می‌رسد (صفوی، ۱۳۸۱، ص ۱۶). به عبارت دیگر، امروزه کلان‌شهر تهران با در بر گرفتن یک‌چهارم جمعیت شهرنشین کشور، مهم‌ترین قطب جمعیتی کشور است. تهران با توجه به نظام متمرکز سیاسی - اداری، مقر تمامی نهادهای تصمیم‌گیرنده و مدیران عالی‌رتبه بوده و نقش اصلی را در مدیریت سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کشور ایفا می‌کند. بنابراین بروز ناپایداری‌های امنیتی در تهران می‌تواند امنیت ملی را در عرصه‌های گوناگون به مخاطره اندازد (رهنمایی و پورموسوی، ۱۳۸۵، ص ۱۸۱).

۴- یافته‌های تحقیق

۴-۱- یافته‌های کتابخانه‌ای

۱- تمرکز

تمرکز سیاسی - اداری و اقتصادی - اجتماعی شهر تهران سیر صعودی دارد. تمرکز نظام شیوه‌ای است که در آن تصمیمات در زمینه تمامی امور عمومی (ملی و محلی) توسط مرکز سیاسی و اداری واحدی که به طور معمول در

پایتخت مملکت (مرکز) قرار دارد اتخاذ و به اجرا گذاشته می‌شود. در این نظام سلسله‌مراتب اداری از کوچک‌ترین واحد سازمان محلی رعایت و از هر سو به حکومت مرکزی منتهی می‌شود (رضویان، ۱۳۸۳، ص ۸۳). این امر سبب تمرکز شدید امکانات و تسهیلات و مهاجرت شدید به شهر تهران شده است به طوری که نوعی آمیختگی فرهنگی در بین گروه‌های مختلف را در این شهر پدید آورده است. این جمعیت که با دیدگاه‌ها و فرهنگ‌های خاص خود در این محیط در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند هر یک به نوعی احساس ناامنی از جانب دیگری نسبت به خود و فرهنگ خود می‌کنند. از سوی دیگر با توجه به حوزه نفوذ فراملی شهر تهران حضور اتباع کشورهای دیگر در این شهر با فرهنگ و آداب و رسوم خود زمینه‌های ناامنی‌های فرهنگی و دیگر ناامنی‌ها را در شهر تهران فراهم کرده است. بنابراین آنچه آسیب‌پذیری امنیتی تهران را به عنوان یک کلان‌شهر شدت دو چندان می‌بخشد، وجود پدیده تمرکز است. در ادبیات رایج مطالعات شهری به طور معمول این درجه شدید از تمرکز در یک مکان پیش از هر چیز خطر (ریسک) بالقوه امنیتی زیادی ایجاد می‌کند (طباطبایی مومنی، ۱۳۴۶، ص ۷۴). بر این اساس شاخص‌هایی که در بخش اول یعنی تمرکز که در ناامنی شهر تهران مؤثر و اهمیت بیشتری دارند و باید در نظر گرفته شود شامل تمرکز سیاسی، اقتصادی، امکانات و خدمات و تمرکز اداری است.

۲- بررسی‌های طبیعی و جغرافیایی

از نظر موقعیت طبیعی و جغرافیایی شهر تهران در یک محیط بسته قرار دارد که این خود زمینه ماندگاری هوای آلوده و شکل نگرفتن جریان‌های هوایی پر قدرت در سطح شهر را افزایش می‌دهد. از سوی دیگر از نظر زمین‌شناسی، تهران در معرض مخاطرات محیطی سیل و زلزله قرار دارد که در این میان خطر زلزله از نظر شدت پیامدهای ناگوار امنیتی، اهمیت بیشتری دارد. از میان گسل‌های فعال در تهران سه گسل مشاء، گسل شمال تهران و گسل جنوب

ری خطرسازترند. میزان خسارات و تلفات وارده در صورت وقوع زلزله در کلان‌شهر تهران با الگوی گسل ری

۴۸۰۰۰۰ واحد ساختمانی و کشته شدن شش درصد جمعیت؛ با الگوی گسل شمال تهران ۳۱۰۰۰۰ واحد

ساختمانی و تلفات دو درصد جمعیت و برای مدل گسل مشاء ده درصد ابنیه و ۰/۳ درصد تلفات انسانی برآورد شده

است.^۱ علاوه بر آن، در صورت وقوع زلزله مقاوم نبودن شریان‌های حیاتی شامل آب، برق، گاز، مخابرات و فاضلاب

شرایط بحرانی پیچیده‌ای را ایجاد خواهد کرد. فرونشست ساختمان‌ها در بخش جنوبی تهران، ریزش سنگ و رانش

زمین در بخش شمالی، تخریب سد کرج، لتیان و لار و وقوع سیل، انفجار مخازن فرآورده‌های نفتی، بالا بودن سطح

آب زیرزمینی در منطقه جنوب تهران و مشکل نمودن امکان تردد و کمک‌رسانی امدادگران، پیامدهای خسارات و

ناامنی را در کلان‌شهر تهران افزایش خواهد داد (رهنمایی و پورموسوی، ۱۳۸۵، صص ۱۸۴-۱۸۳). بر این اساس

شاخص‌هایی که در بخش دوم یعنی موقعیت طبیعی و جغرافیایی که در ناامنی در شهر تهران مؤثر و اهمیت

بیشتری دارند و باید در نظر گرفته شود شامل قرارگیری تهران در موقعیت بسته جغرافیایی، گسل‌های فعال،

مخاطرات محیطی (فرونشست زمین، کمبود بارندگی و...) و نبود جریان‌های هوایی است.

۳- بررسی‌های جمعیتی و عوامل اجتماعی

نظم و امنیت اجتماعی در هرگونه اجتماع انسانی به اولین پدیده‌ای که به طور اساسی وابسته است، تعداد افراد یا به

عبارت دقیق‌تر، میزان تراکم جمعیت (نسبت تعداد افراد به مساحت) آن اجتماع است. آنچه در وهله اول تعداد و

نوع هنجارهای اجتماعی را تعیین، و بین آنها هماهنگی ایجاد می‌کند و فرصت‌ها و پتانسیل‌های کجروی را در

---

^۱ این خسارات سازه‌ای است و خسارات ناشی از سوانح ثانویه مانند روان‌گرایی، آتش‌سوزی و انفجار در این برآورد محاسبه نشده‌اند. همچنین ساختمان‌هایی که داده‌های لازم برای برآورد خسارت نداشته‌اند، حذف شده‌اند.

جامعه فراهم می‌آورد، میزان تراکم جمعیت آن جامعه و اجتماع است. به لحاظ تجربی و بر طبق تحقیقات مختلف بین میزان تراکم جمعیت و وقوع جرم ارتباط مستقیم وجود دارد، به طوری که با افزایش تراکم جمعیت بر میزان وقوع انحرافات اجتماعی افزوده می‌شود (اسعدی، ۱۳۷۶، ص ۲۱). بر این اساس روان‌شناسان محیطی تأکید می‌کنند که تراکم جمعیتی بالا بر شش جنبه از رفتار اجتماعی تأثیر می‌گذارد؛ جنبه آسیب‌شناسی اجتماعی در رفتار نظیر جرم، طلاق، خودکشی و امراض روحی مهم‌ترین آنهاست که اغلب در رابطه با اندازه شهر و تراکم جمعیتی آن مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد (گیفرد، ۱۹۹۷، ص ۱۸۸). از سوی دیگر مهاجرت افرای جویای کار یا فرصت‌های بهتر برای زندگی از سراسر کشور که اغلب جوان هستند زمینه حضور و افزایش بیش از حد جمعیت جوان را در تهران بالا برده است که این خود زمینه رقابت، تنش، یاغی‌گری‌ها، بزه‌کاری‌ها و سایر معضلات و ناامنی‌ها را فراهم آورده است. همچنین، وجود مهاجرانی با فرهنگ‌ها و نژادهای مختلف و... زمینه‌ساز افزایش اختلافات محله‌سازی، تجمعات غیرقانونی و... شده است که خود شرایط شکل‌گیری ناامنی برای شهروندان را تا حدودی فراهم آورده است. علاوه بر این، بدیهی است که افزایش جمعیت شهری به رشد کمی تقاضای مصرف برای امکانات و خدمات اجتماعی منجر می‌شود. افزایش تقاضای مصرف زمانی که با کاهش، ایستایی و حتی با رشد اندک منابع و امکانات عرضه توأم باشد، سهم سرانه یا سرانه بر خورداری افراد از مجموعه امکانات و خدمات اجتماعی را اگر چه با آهنگ متفاوت، ولی همواره کاهش می‌دهد. این امر در کوتاه‌مدت میزان بر خورداری یا سطح رفاه اجتماعی فرد و در بلندمدت نیز سطح رفاه اجتماعی جامعه انسانی را تهدید می‌کند و زمینه‌های ارائه نابرابر خدمات اجتماعی و شهری را به وجود می‌آورد و به شکل آسیب‌های اجتماعی در جامعه نمایان می‌شود؛ چرا که مسائل و آسیب‌های اجتماعی در وهله نخست عبارتند از مسائل فرد به عنوان یک موجود اجتماعی که با گذشت زمان از طریق روابط و ساختارهای اجتماعی در

مقیاسی وسیع با کل جامعه انسانی پیوند می‌خورد. این نابرابری‌های خدمات اجتماعی در شهر تهران را با نیم‌نگاهی کلی به این شهر می‌توان دریافت. تفاوت در نور و وسعت خیابان‌ها، سرانه فضای سبز و فضاهای تفریحی، بهداشتی و... در مناطق مختلف شهر تهران و به ویژه بالا شهر و پایین شهر تهران بسیار بارز است که این امر به خودی خود زمینه‌های شکل‌گیری ناامنی‌های روحی و اجتماعی را در بین شهروندان به وجود می‌آورد. پایین شهر همیشه از دسترسی نداشتن به این امکانات رنج می‌برد و برای دسترسی و ارضاء خود به سوی مناطق بالاتر تردد می‌کند چون تفاوتی بارز بین خود و محیط زندگی خود با این مکان جدید می‌بیند سعی در انجام کارهایی می‌کند که بتواند نوعی آرامش برای خود کسب کند و این امر باعث شکل‌گیری نوعی ناامنی برای شهروندان بالای شهر می‌شود. بر این اساس شاخص‌هایی که در بخش سوم یعنی جمعیت و مسائل اجتماعی که در ناامنی شهر تهران مؤثر و اهمیت بیشتری دارند و باید در نظر گرفته شود شامل تراکم زیاد و رو به ازدیاد جمعیت، جمعیت جوان، جمعیت با فرهنگ‌های مختلف و نابرابری در دسترسی به امکانات و تسهیلات شهری است.

۴- بررسی‌های اقتصادی

تهدیدات اقتصادی یعنی فقر شهری و نابرابری اقتصادی و اختلافات طبقاتی، مشکلات اقتصادی (گرانی زمین، خانه، اجاره و...) و گسترش حاشیه‌نشینی و شکل‌گیری محلات فقیرنشین مهم‌ترین بستر تهدیدات امنیتی در کلان‌شهرهاست (سازمان شهرداری‌های کشور، ۱۳۸۱، ص ۱۸). درباره علل و عوامل بروز فقر، خواه به صورت مطلق و خواه به صورت نسبی بحث‌های وسیع و متنوعی صورت گرفته است. همچنین درباره آثار و پیامدهای تعیین‌کننده آن بر ابعاد گوناگون زندگی اجتماعی و حتی محیط طبیعی توافقی عام وجود دارد. از سوی دیگر، میان فقر و سوءرفتارهای اجتماعی روابط گوناگونی قابل تصور است. برای مثال فقر می‌تواند از طریق عوامل دیگری همچون

خشم و سوء تغذیه که از علل جرم در سراسر جهان شناخته شده، با جرم ارتباط داشته باشد. همچنین به دلیل آثار فقر و سوء تغذیه بر هوش و بلوغ فکری افراد و نیز میزان آگاهی آنها، می‌توان میان فقر و جرم رابطه معناداری را تصور کرد. برخی از محققان تلاش کرده‌اند تا نشان دهند فقر به تنهایی علت جرم به شمار می‌رود (بابایی، ۱۳۸۰، ص ۱۱۶). با توجه به این امر، در سال‌های اخیر شهر تهران همانند بسیاری از شهرهای بزرگ جهان همراه با رشد کالبدی، با افزایش فقر و محرومیت و نابرابری‌های اجتماعی زیادی روبه‌رو است. فقر در میان اکثریت افراد یک جامعه می‌تواند تحمل‌پذیر باشد، لیکن گسترش دامنه نابرابری‌های اقتصادی در میان طبقات گوناگون، تأثیر به‌سزایی در افزایش استرس‌های اجتماعی و جرم‌خیزی دارد. با توجه به اینکه در مباحث امنیت شهری سه عامل جمعیت، جغرافیا و جرم رابطه‌ای تنگاتنگ با یکدیگر دارند، شهر تهران نیز همراه با افزایش جمعیت و رشد کالبدی خود مهم‌ترین عرصه تضادها و نابرابری‌ها و جرم‌خیزی شده است (نصیری و اعظمی، ۱۳۸۵، ص ۴۴). از سوی دیگر، فقر مالی افراد زمینه‌ساز شکل‌گیری حاشیه‌نشینی و زاغه‌نشینی در شهر تهران شده است. حاشیه‌نشینی در تهران، امروزه به صورت پدیده‌ای اجتماعی و معضلی شهری خود را نشان می‌دهد، زیرا بین حاشیه‌نشینی و جرائم و مسائل اجتماعی ارتباطی تنگاتنگ وجود دارد، به گونه‌ای که خوراک بخش حوادث روزنامه‌ها را اخبار و رویدادهای محلات و زاغه‌نشین‌های اطراف کلان‌شهر تهران فراهم می‌کند و آمار جرائم و مسائلی چون سرقت و اعتیاد و انحرافات اجتماعی بیشتر در این مناطق و فضای از شهر رخ می‌دهد. فقر و ناتوانی یا تمایل نداشتن بازار رسمی اقتصاد شهر، به جذب حاشیه‌نشینان، آنان را به بازار فعالیت‌های غیر رسمی می‌کشاند. بازاری که بخشی از محصولات آن در زمره امور ممنوع و بزهکارانه همچون مواد مخدر، دزدی و فحشا هستند. کمبود یا نبود مراکز تأمین خدمات امنیتی و انضباطی مانند پاسگاه‌ها و کلانتری‌ها در این مناطق آنها را به مراکز امن و خالی از نظر برای افراد و گروه‌هایی

تبدیل کرده است که به شیوه‌های بزهکارانه ارتزاق می‌کنند (پارسا، ۱۳۸۸، ص ۴۵). بر این اساس شاخص‌هایی که در بخش چهارم یعنی مسائل اقتصادی که در ناامنی شهر تهران مؤثر و اهمیت بیشتری دارند و باید در نظر گرفته شود شامل نابرابری اقتصادی و اختلافات طبقاتی، مشکلات اقتصادی (گرانی زمین، خانه، اجاره بها و...) فقر اقتصادی و گسترش حاشیه‌نشینی و شکل‌گیری محلات فقیرنشین است.

۵. بررسی‌های فیزیکی

گاهی بهره‌بری‌های مختلف از فضاهای موجود در شهر می‌تواند به بخش‌های مختلف آن حیات دوباره و ایمنی بخشد و امنیت را به مکان‌های عمومی بازگرداند. "فرانسیس تیبالدز" معتقد است بهترین محیط‌های شهری، آنهایی هستند که در آنها کاربری‌ها ادغام می‌شوند و طیفی متنوع از فعالیت‌ها و تخصص‌ها به وجود می‌آید. به عبارت دیگر، منطقه‌بندی و تفکیک کاربری‌ها و فعالیت‌ها علت اصلی مرگ عرصه‌های شهری است. ادغام کاربری‌ها، محیط‌های ایمن و پویا را چه در سطح خیابان‌ها و چه در ساختمان‌های منفرد پدید می‌آورد و علت جذابیت و امنیت عمومی این است که می‌تواند افراد مختلف را در زمان‌های مختلف و برای اهداف گوناگون به خود بخواند. این کار نه تنها سبب افزایش تحرک و پویایی محیط می‌شود، بلکه نظارت غیررسمی به عرصه‌های عمومی را نیز فراهم می‌سازد (تیبالدز، ۱۳۸۳، ص ۵۴). بر اساس این دیدگاه، با نگاهی کلی به شهر تهران می‌توان مناطقی از آن را که در آنها ناامنی و بزهکاری بالاست، تفکیک کرد. مناطق جنوب شهر که ناامنی در آنها بالاست بیشتر مناطقی با کاربری‌های خاص مسکونی و در بعضی محدوده‌ها کارگاه‌ها و تولیدی‌هاست و کاربری دیگری ندارد. مناطق دیگر تهران نیز بجز محدوده‌های خاص با این شکل روبه‌رو هستند و کاربری‌های خاصی برای آنها تعریف شده است و از یکنواختی خاصی رنج می‌برند. این امر زمینه ناامنی‌های روحی و روانی را در بین شهروندان بالا برده است.

از سوی دیگر معماری و بافت شهر نیز از جمله عواملی است که بر امنیت شهر مؤثر است به طوری که بافت و معماری شهرها به گونه ایست که محیطهای خلوت، تاریک، دنج و مطمئنی برای فعالیت‌های غیرمجاز و ناهنجار به وجود می‌آورد. بر این اساس، ساخت و ساز و برنامه‌ریزی‌های شهری نه تنها می‌تواند شرایط نابرابری اقتصادی را فراهم آورد، بلکه اقشار مختلف جامعه را نیز در استفاده از فضاهای عمومی تحت تأثیر قرار می‌دهد. یک فضای شهری مناسب تا حد زیادی تأمین‌کننده امنیت و فضای نامناسب از بین برنده آن و زمینه‌ساز انواع آسیب‌ها و معضلات اجتماعی است. فضاهای نامناسب شهری، فضاهای بی‌دفاع، محلات ناامن، شهرهایی با معماری صرفاً مردانه همه و همه از عوامل تهدید کننده امنیت شهری و اجتماعی هستند (پارسا، ۱۳۸۷، ص ۴۸). در این بین شهر تهران با توسعه بیش از حد و برنامه‌ریزی نشده و... خود معماری و بافتی را شکل داده است که این محیط‌های دنج و خلوت در بیشتر مناطق آن به ویژه در مناطق پایین شهر وجود دارند که این خود سبب شکل‌گیری آسیب‌های اجتماعی و بزهکاری در شهر شده است. همچنین، از آنجا که فضای شهری و روابط جاری در آن با هم در ارتباط متقابل هستند و از هم تأثیر می‌پذیرند، انسان از طریق روابط اجتماعی - فرهنگی به فضا، فرم، عملکرد و اهمیت می‌بخشد و ساماندهی فضا به نوبه خود به تغییر شکل این روابط می‌انجامد. بنابراین ساخت و طراحی فضاهای شهری بر فرایند زندگی اجتماعی تأثیر گذاشته و باید از نظر جسمی و روانی برای شهروندان کارایی داشته باشد (سیفایی، ۱۳۸۴، ص ۷۶). بسیاری از جامعه‌شناسان و روان‌شناسان عقیده دارند، زیبایی یک شهر، پاشنه آشیل امنیت آن است و رابطه‌ای مستقیم بین این دو مفهوم وجود دارد. هر قدر شهری منظم، زیبا و شاداب باشد - سر زندگی و تنوع بصری در آن موج بزند - آن شهر از میزان بالای امنیت برخوردار است. امروزه وقتی از پدیده‌ای به نام شهر صحبت می‌شود بسیاری ذهنشان در ابتدا به سمت محیط بصری، صورت ظاهری یا به عبارت بهتر شکل

زیبایی‌شناختی شهر معطوف می‌شود و سپس اشکال جزئی‌تر آن را مورد بررسی و کنکاش قرار می‌دهند استفاده از ابزارهای گرافیکی و به خصوص رنگ و نور جزء جدایی‌ناپذیر زیبایی‌شناختی شهر به شمار می‌رود. بدون بهره‌مندی از این عناصر نمی‌توانید در روحیه شهروندان شهر تأثیر بگذارید. نور، رنگ، نقاشی، حجم، طراحی ساختمان‌ها، نما و فضای سبز و... به طور مستقیم با شهروندان و در کل، بهبود امنیت روانی و اجتماعی یک شهر ارتباط دارد. به طور کلی گرافیک شهری ارتباط مستقیم و بلافصل با امنیت شهر دارد (architeetsam.blogspot.com). با توجه به این بحث و با یک نگاه به شهر تهران مشخص می‌شود که مناطق زیادی از شهر تهران از نظر زیبایی و طراحی‌های شهری دارای کمبود هستند که این عوامل به شکل‌های مختلف زمینه‌ساز ناامنی در شهر تهران می‌شود.

یکی دیگر از موضوعات مهم در امنیت یا ناامنی شهروندان داشتن مسکن مناسب است. بر این اساس و با توجه به این امر که مسکن تنها محیطی است که در آن انسان به آرامش کامل می‌رسد، همچنین در آن روابط خانوادگی شکل می‌گیرد، داشتن مکانی که دارای امکانات مناسب و راحت باشد می‌تواند به انسان در زمینه روابط خانوادگی و اجتماعی و نوع برخورد در جامعه تأثیر مثبت بگذارد اما با توجه به اینکه قشر وسیعی از شهروندان تهران از داشتن و دسترسی به محیط و مسکنی مناسب محرومند، همچنین با توجه به هزینه‌های بالای مسکن، آنان همواره نوعی ناامنی را از این نظر حس کرده‌اند که این امر باعث شکل‌گیری رفتارهای خاص در این شهروندان و واکنش‌های متفاوت در محیط‌های اجتماعی شده است. از سوی دیگر افراد برای تأمین مسکن با توجه به هزینه بالای آن و درآمد پایین خود مجبور به سکونت در محله‌های پایین شهر و... می‌شوند که این امر موجب احساس ناامنی در این افراد و شکل‌گیری بزهکاری‌ها و جرم و جنایت‌ها و طعمه قرار گرفتن خانواده‌های آنها شده است. بر این اساس شاخص‌هایی که در بخش پنجم یعنی مسائل فیزیکی که در ناامنی شهر تهران مؤثر و اهمیت بیشتری دارند و باید

در نظر گرفته شود شامل کاربری اراضی یکنواخت (مسکونی، کارگاهی، تجاری و...)، معماری و بافت شهر، زیبایی شهر و مسکن مناسب است.

۶. بررسی ترافیک و شبکه‌های ارتباطی

یکی از عواملی که موجب ارتقاء امنیت فیزیکی و روانی فضا می‌شود کیفیت شبکه معابر و پوشش آن برای شخص پیاده و سواره است. پیاده‌راه‌ها، محل حضور همه شهروندان و مشارکت آنان در زندگی جمعی‌شان است. این فضاها در مقیاس همه شهر عمل کرده و پذیرای گروه‌های مختلفی از شهروندان است. پیاده‌راه‌ها علاوه بر نقش ارتباطی و دسترسی، مکانی امن و راحت برای تماس اجتماعی، گردش و تماشا و... را فراهم می‌آورد. در پیاده‌راه‌ها، آزادی عمل انسان پیاده برای توقف، مکث، تغییر جهت و تماس مستقیم با دیگران بسیار زیاد است

(sevenview.persianblog.com)، به طوری که، "جیکوب" معتقد است حفظ امنیت شهر وظیفه اساسی

خیابان‌ها و پیاده‌راه‌های یک شهر است. وضوح مسیر در روز و شب، حذف موانع فیزیکی و کاربرهای مزاحم در طول مسیر پیاده‌راه‌ها، طراحی مناسب در سطح پیاده‌راه‌ها، استفاده از کفپوش سالم باعث شده تا عابران پیاده با امنیت بیشتر از این فضا استفاده کنند. استفاده از تنوع رنگی همراه با طرح و نقش مختلف و هماهنگ در کف‌سازی

پیاده‌راه‌ها و خطوط عابران پیاده علاوه بر تنوع فضایی، در ایجاد ایمنی عابران نقش به‌سزایی دارد

(architectsam.blogspot.com). توجه به جایگاه و اهمیت خیابان‌ها و پیاده‌راه‌ها بر زندگی و امنیت

شهروندان و نگاهی کلی به بحث ترافیک و خیابان‌های شهر تهران نشانگر این امر است که کلان‌شهر تهران با توجه به حجم بالای تردد در آن و استفاده از وسایل شخصی و نبود خدمات حمل و نقل عمومی سطح بالا و دلایل دیگر دارای ترافیک سنگینی است که زمینه ناامنی روحی و هزینه‌ها و صرف شدن وقت زیاد برای شهروندان را فراهم

آورده است، از سوی دیگر توزیع خطوط ارتباطی نیز نامتوازن است. بیشتر خیابان‌ها و بزرگراه‌های این شهر در مناطق شمالی قرار گرفته و مناطق جنوبی آن دارای خیابان‌های کم و بیشتر تنگ و باریک است. بر این اساس شاخص‌هایی که در بخش ششم یعنی ترافیک و خطوط ارتباطی که در ناامنی شهر تهران مؤثر و اهمیت بیشتری دارند و باید در نظر گرفته شوند شامل توزیع مناسب خطوط ارتباطی در سطح شهر، کیفیت خطوط ارتباطی (روشنایی، وجود تابلوهای راهنما، آسفالت و کف‌پوش مناسب خیابان‌ها و پیاده‌روها و...) بار ترافیک سنگین و نبود حمل و نقل عمومی مناسب است.

۴-۲- یافته‌های میدانی

۴-۲-۱- روایی و پایایی پرسشنامه

برای آزمون درستی و خوب بودن پرسش‌ها انواع آزمون‌های روایی و پایایی مورد استفاده قرار می‌گیرد. تأیید صورت گرفته از سوی اساتید برجسته نشان‌دهنده روایی پرسشنامه حاضر است. از سوی دیگر، پایایی پرسشنامه، از طریق آزمون سازگاری و ثبات تأیید می‌شود. سازگاری نشان می‌دهد چگونه اجزایی که یک مفهوم را می‌سنجد به صورت یک مجموعه، به نحوی شایسته به هم گره می‌خورند. ضریب آلفای کرنباخ نوعی ضریب پایایی است که نشان می‌دهد چگونه اجزاء در یک مجموعه، به نحو مناسب به یکدیگر همبسته شده‌اند. آلفای کرنباخ در چارچوب میانگین همبستگی‌های درونی اجزاء سنجش‌کننده، محاسبه می‌شود. اگر آلفای کرنباخ به ۱ نزدیک‌تر باشد، پایایی سازگاری درونی بیشتر است. (دانایی‌فرد و دیگران، ۱۳۸۳، ص ۴۸۵). بر این اساس، این پرسشنامه بر اساس آزمون کرنباخ مورد سنجش قرار گرفت و جواب زیر به دست آمد:

Reliability

Scale:95

Case Processing Summary

Cases	Valid=N=149	%=99.3	Reliability
Statistics			
Excluded ^a	N=1	%=7	Cronbach's Alpha= .711
Total	N=150	%=100.0	N of Items= 24

همانطور که آزمون کرنباخ در بالا نشان می‌دهد آزمون آلفای کرنباخ در زمینه سؤالات پرسشنامه از ۰.۷ بیشتر است و برابر با ۰.۷۱۱ می‌باشد در نتیجه این سؤالات از پایایی لازم برخوردارند.

۴-۲-۲- داده‌های میدانی

شهر تهران به دلیل گستردگی به ۲۲ منطقه تقسیم می‌شود. هر یک از مناطق دارای شهرداری جداگانه‌ای می‌باشد و از نظر امکانات، تسهیلات، سطح زندگی ساکنین و... با یکدیگر متفاوت است. بر این اساس در این تحقیق برای اینکه بتوانیم ارزیابی درستی از شاخص‌های مؤثر بر امنیت شهر تهران به دست آوریم داده‌های پرسشنامه‌ای خود را از سه منطقه مختلف شهر که به گونه‌ای سطوح پایین (منطقه دوازده حوالی میدان شوش)، متوسط (منطقه شش حوالی میدان انقلاب) و بالای جامعه (منطقه یک حوالی میدان تجریش) را نشان می‌دهند، انتخاب کرده‌ایم. داده‌های به دست آمده از این مناطق به شرح زیر است:

الف) منطقه دوازده حوالی میدان شوش

با توجه به جدول شماره یک ملاحظه می‌شود که پاسخ‌دهندگان در خصوص ناامنی شهر تهران، ارزش کمی برای عواملی که زیر آنها خط کشیده شده است، قائل بوده‌اند. به عبارت دیگر این عوامل تأثیر زیادی در ناامنی شهر تهران ندارند. از سوی دیگر سایر عوامل در ایجاد ناامنی اهمیت دارند.

جدول ۱: درصد فراوانی به دست آمده در منطقه دوازده حوالی میدان شوش

بخش اول: نقش تمرکز در ناامنی شهر تهران

- ۱- تمرکز سیاسی و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۲۸، متوسط=۶، زیاد=۲۰، خیلی زیاد=۲۰
- ۲- تمرکز اقتصادی و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۸، کم=۶۲، متوسط=۴، زیاد=۸، خیلی زیاد=۸
- ۳- تمرکز امکانات و خدمات و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۸، کم=۴۴، متوسط=۱۸، زیاد=۱۰، خیلی زیاد=۰
- ۴- تمرکز اداری و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۳۰، کم=۵۶، متوسط=۸، زیاد=۲، خیلی زیاد=۴

بخش دوم: نقش موقعیت طبیعی و جغرافیایی در ناامنی شهر تهران

- ۵- موقعیت جغرافیایی بسته تهران و ماندگاری هوای آلوده میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۳۰، متوسط=۸، زیاد=۳۲، خیلی زیاد=۴
- ۶- گسل‌های فعال در شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۰، کم=۱۸، متوسط=۲۴، زیاد=۲۶، خیلی زیاد=۲۲
- ۷- مخاطرات محیطی (فرونشست زمین، سیل، بارندگی کم و...) و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۴، کم=۲۴، متوسط=۲۸، زیاد=۲۸، خیلی زیاد=۶
- ۸- نبود جریان‌های هوایی با توجه به موقعیت طبیعی و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۴، کم=۲۴، متوسط=۲۲، زیاد=۲۲، خیلی زیاد=۸

بخش سوم: مسائل اجتماعی و جمعیتی در ناامنی شهر تهران

- ۹- تراکم زیاد و رو به افزایش جمعیت در شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۲۸، متوسط=۶، زیاد=۲۰، خیلی زیاد=۲۰
- ۱۰- وجود جمعیت جوان و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۰، کم=۲۴، متوسط=۱۲، زیاد=۲۲، خیلی زیاد=۲۲
- ۱۱- وجود فرهنگ‌های مختلف و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۲۸، متوسط=۶، زیاد=۲۰، خیلی زیاد=۲۰
- ۱۲- نابرابری در دسترسی به امکانات و تسهیلات شهری و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۰، کم=۱۸، متوسط=۲۰، زیاد=۲۲، خیلی زیاد=۲۰

بخش چهارم: مسائل اقتصادی و ناامنی شهر تهران

- ۱۳- نابرابری‌ها و اختلافات طبقاتی به نسبت زیاد و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۲۸، متوسط=۶، زیاد=۲۰، خیلی زیاد=۲۰
- ۱۴- مشکلات اقتصادی (گرانی زمین، اجاره خانه بالا و...) و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۶، کم=۲۰، متوسط=۲۴، زیاد=۲۶، خیلی زیاد=۱۴
- ۱۵- وجود جمعیت با فقر اقتصادی بالا و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۶، کم=۲۰، متوسط=۲۴، زیاد=۲۶، خیلی زیاد=۱۴
- ۱۶- گسترش حاشیه‌نشینی و شکل‌گیری محلات فقیرنشین و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۲۶، متوسط=۲۶، زیاد=۲۶، خیلی زیاد=۲۶

کم=۲۸، متوسط=۶، زیاد=۲۰، خیلی زیاد=۲۰

بخش پنجم: مسائل فیزیکی و ناامنی شهر تهران

۱۷- کاربری اراضی یکنواخت و نامتوازن و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۴، کم=۳۰، متوسط=۱۸، زیاد=۲۴، خیلی زیاد=۱۴

۱۸- معماری و بافت شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۲۶، متوسط=۱۴، زیاد=۱۸، خیلی زیاد=۱۶

۱۹- زیبایی و آرامش بخش بودن شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۸، کم=۳۰، متوسط=۲۲، زیاد=۱۰، خیلی زیاد=۱۰

۲۰- مسکن مناسب و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۲، کم=۲۶، متوسط=۱۰، زیاد=۲۴، خیلی زیاد=۱۸
بخش ششم: رابطه خطوط ارتباطی و ترافیک با ناامنی شهر تهران

۲۱- توزیع مناسب خطوط ارتباطی در سطح شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۴، کم=۱۸، متوسط=۱۶، زیاد=۲۴، خیلی زیاد=۱۸

۲۲- کیفیت خطوط ارتباطی (روشنایی، آسفالت خوب، کف پوش پیاده‌روها و...) و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۳۶، کم=۱۸، متوسط=۱۰، زیاد=۱۴، خیلی زیاد=۲۲

۲۳- ترافیک نامناسب و سنگین و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۶، کم=۲۶، متوسط=۲۲، زیاد=۲۲، خیلی زیاد=۱۴

۲۴- نبود حمل و نقل مناسب عمومی و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۶، کم=۱۶، متوسط=۱۶، زیاد=۲۴، خیلی زیاد=۱۸

ب) منطقه شش حوالی میدان انقلاب

با توجه به جدول شماره دو ملاحظه می‌شود که پاسخ‌دهندگان در خصوص ناامنی شهر تهران، ارزش کمی برای

عواملی که زیر آنها خط کشیده شده است، قائل بوده‌اند. به عبارت دیگر این عوامل تأثیر زیادی در ناامنی شهر

تهران ندارند. از سوی دیگر سایل عوامل در ایجاد ناامنی اهمیت دارند.

جدول ۲: درصد فراوانی به دست آمده در منطقه شش حوالی میدان انقلاب

بخش اول: نقش تمرکز در ناامنی شهر تهران

۱- تمرکز سیاسی و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۸، کم=۲۸، متوسط=۱۲، زیاد=۱۶، خیلی زیاد=۱۶

۲- تمرکز اقتصادی و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۴، کم=۵۲، متوسط=۱۰، زیاد=۸، خیلی زیاد=۶

۳- تمرکز امکانات و خدمات و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۳۲، کم=۳۴، متوسط=۲۰، زیاد=۱۲، خیلی زیاد=۲

۴- تمرکز اداری و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۳۲، کم=۴۸، متوسط=۱۲، زیاد=۴، خیلی زیاد=۴

بخش دوم: نقش موقعیت طبیعی و جغرافیایی در ناامنی شهر تهران

۵- موقعیت جغرافیایی بسته تهران و ماندگاری هوای آلوده و میزان تأثیر آن بر ناامنی:

خیلی کم=۲۶، کم=۳۰، متوسط=۱۰، زیاد=۲۸، خیلی زیاد=۶

۶- گسل‌های فعال در شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۲، کم=۲۰، متوسط=۱۲، زیاد=۴۲، خیلی زیاد=۱۴

۷- مخاطرات محیطی (فرونشست زمین، سیل، بارندگی کم و...) و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱، کم=۱۰، متوسط=۱۶، زیاد=۵۴، خیلی زیاد=۱۰

۸- نیود جریانات هوایی با توجه به موقعیت طبیعی و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۲، کم=۱۰، متوسط=۲۶، زیاد=۴۴، خیلی زیاد=۸

بخش سوم: مسائل اجتماعی و جمعیتی در ناامنی شهر تهران

۹- تراکم زیاد و رو به افزایش جمعیت در شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۲۴، متوسط=۱۰، زیاد=۲۲، خیلی زیاد=۱۸

۱۰- وجود جمعیت جوان و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۰، کم=۲۸، متوسط=۸، زیاد=۳۴، خیلی زیاد=۱۰

۱۱- وجود فرهنگ‌های مختلف و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۲۸، متوسط=۸، زیاد=۲۰، خیلی زیاد=۲۰

۱۲- نابرابری در دسترسی به امکانات و تسهیلات شهری و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۲، کم=۸، متوسط=۱۶، زیاد=۳۶، خیلی زیاد=۲۸

بخش چهارم: مسائل اقتصادی و ناامنی شهر تهران

۱۳- نابرابری‌ها و اختلافات طبقاتی به نسبت زیاد و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۲۸، متوسط=۶، زیاد=۲۰، خیلی زیاد=۲۰

۱۴- مشکلات اقتصادی (گرانی زمین، اجاره خانه بالا و...) و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۲، کم=۲۴، متوسط=۱۴، زیاد=۳۲، خیلی زیاد=۱۸

۱۵- وجود جمعیت با فقر اقتصادی بالا و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۶، کم=۸، متوسط=۶، زیاد=۵۰، خیلی زیاد=۲۰

۱۶- گسترش حاشیه‌نشینی و شکل‌گیری محلات فقیرنشین و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۴، کم=۲۸، متوسط=۱۰، زیاد=۱۸، خیلی زیاد=۲۰

بخش پنجم: مسائل فیزیکی و ناامنی شهر تهران

۱۷- کاربری اراضی یکنواخت و نامتوازن و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۲۴، متوسط=۱۲، زیاد=۲۸، خیلی زیاد=۱۰

۱۸- معماری و بافت شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی : خیلی کم=۱۴، کم=۴۶، متوسط=۲۰، زیاد=۱۸، خیلی زیاد=۲

۱۹- زیبایی و آرامش بخش بودن شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲، کم=۱۳، متوسط=۲، زیاد=۵۶، خیلی زیاد=۲۸

۲۰- مسکن مناسب و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۰، کم=۸.۲، متوسط=۶.۱، زیاد=۴۹، خیلی زیاد=۳۶.۷

بخش ششم: رابطه خطوط ارتباطی و ترافیک با ناامنی شهر تهران

۲۱- توزیع مناسب خطوط ارتباطی در سطح شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۲، کم=۲۲، متوسط=۱۶، زیاد=۴۸، خیلی زیاد=۲

۲۲- کیفیت خطوط ارتباطی (روشنایی، آسفالت خوب، کفپوش پیاده‌روها و...) و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۲، کم=۱۴، متوسط=۶، زیاد=۴۶، خیلی زیاد=۱۲

۲۳- ترافیک نامناسب و سنگین و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۴، کم=۸، متوسط=۱۲، زیاد=۵۸، خیلی زیاد=۱۸

۲۴- نبود حمل و نقل مناسب عمومی و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۲، کم=۲۸، متوسط=۱۴، زیاد=۳۰، خیلی زیاد=۱۶

ج) منطقه یک حوالی میدان تجریش

با توجه به جدول شماره سه ملاحظه می‌شود که پاسخ‌دهندگان در خصوص ناامنی شهر تهران، ارزش کمی برای

عواملی که زیر آنها خط کشیده شده است، قائل بوده‌اند. به عبارت دیگر این عوامل تأثیر زیادی در ناامنی شهر

تهران ندارند. از سوی دیگر سایل عوامل در ایجاد ناامنی اهمیت دارند.

جدول ۳: درصد فراوانی به دست آمده در منطقه یک حوالی میدان تجریش

بخش اول: نقش تمرکز در ناامنی شهر تهران

۱- تمرکز سیاسی و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۲، کم=۲۲، متوسط=۱۶، زیاد=۳۲، خیلی زیاد=۱۸

۲- تمرکز اقتصادی و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۸، کم=۸، متوسط=۴، زیاد=۶۴، خیلی زیاد=۶

۳- تمرکز امکانات و خدمات و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۰، کم=۱۲، متوسط=۲۰، زیاد=۴۰، خیلی زیاد=۲۸

۴- تمرکز اداری و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۰، کم=۴، متوسط=۸، زیاد=۵۶، خیلی زیاد=۳۲

بخش دوم: نقش موقعیت طبیعی و جغرافیایی در ناامنی شهر تهران

۵- موقعیت جغرافیایی بسته تهران و ماندگاری هوای آلوده و میزان تأثیر آن بر ناامنی:

خیلی کم=۲۴، کم=۱۴، متوسط=۶، زیاد=۴۶، خیلی زیاد=۱۰

۶- گسل‌های فعال در شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۰، کم=۱۰، متوسط=۱۶، زیاد=۵۴، خیلی زیاد=۱۰

۷- مخاطرات محیطی (فرونشست زمین، سیل، بارندگی کم و...) و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۲، کم=۲۰، متوسط=۱۲، زیاد=۴۲، خیلی زیاد=۱۴

۸- نیود جریانات هوایی با توجه به موقعیت طبیعی و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۲، کم=۱۰، متوسط=۲۶، زیاد=۴۴، خیلی زیاد=۸

بخش سوم: مسائل اجتماعی و جمعیتی در ناامنی شهر تهران

۹- تراکم زیاد و رو به افزایش جمعیت در شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۸، کم=۱۰، متوسط=۶، زیاد=۴۶، خیلی زیاد=۲۰

۱۰- وجود جمعیت جوان و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۰، کم=۲۸، متوسط=۸، زیاد=۳۴، خیلی زیاد=۱۰

۱۱- وجود فرهنگ‌های مختلف و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۰، کم=۸، متوسط=۱۲، زیاد=۳۶، خیلی زیاد=۳۴

۱۲- نابرابری در دسترسی به امکانات و تسهیلات شهری و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۲، کم=۸، متوسط=۱۶، زیاد=۳۶، خیلی زیاد=۲۸

بخش چهارم: مسائل اقتصادی و ناامنی شهر تهران

۱۳- نابرابری‌ها و اختلافات طبقاتی به نسبت زیاد و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۸، کم=۲۴، متوسط=۸، زیاد=۲۰، خیلی زیاد=۲۰

۱۴- مشکلات اقتصادی (گرانی زمین، اجاره خانه بالا و...) و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۲۶، متوسط=۱۲، زیاد=۲۲، خیلی زیاد=۱۴

۱۵- وجود جمعیت با فقر اقتصادی بالا و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۲۶، متوسط=۱۰، زیاد=۲۰، خیلی زیاد=۱۸

۱۶- گسترش حاشیه‌نشینی و شکل‌گیری محلات فقیرنشین و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۶، کم=۲۸، متوسط=۱۸، زیاد=۱۸، خیلی زیاد=۳۸

بخش پنجم: مسائل فیزیکی و ناامنی شهر تهران

۱۷- کاربری اراضی یکنواخت و نامتوازن و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۲۲، متوسط=۱۲، زیاد=۳۰، خیلی زیاد=۱۰

۱۸- معماری و بافت شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۴، کم=۴۶، متوسط=۲۰، زیاد=۱۸، خیلی زیاد=۲

۱۹- زیبایی و آرامش‌بخش بودن شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۰، کم=۱۶، متوسط=۶، زیاد=۴۶، خیلی زیاد=۲۲

۲۰- مسکن مناسب و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۰، کم=۱۶، متوسط=۸، زیاد=۳۶، خیلی زیاد=۳۰
بخش ششم: رابطه خطوط ارتباطی و ترافیک با ناامنی شهر تهران

۲۱- توزیع مناسب خطوط ارتباطی در سطح شهر و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۲، کم=۲۲،
متوسط=۱۶، زیاد=۴۸، خیلی زیاد=۲

۲۲- کیفیت خطوط ارتباطی (روشنایی، آسفالت خوب، کف پوش پیاده‌روها و...) و میزان تأثیر آن بر

ناامنی: خیلی کم=۲۶، کم=۳۰، متوسط=۸، زیاد=۳۲، خیلی زیاد=۴

۲۳- ترافیک نامناسب و سنگین و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۶، کم=۸، متوسط=۱۲، زیاد=۵۸،
خیلی زیاد=۱۶

۲۴- نبود حمل و نقل مناسب عمومی و میزان تأثیر آن بر ناامنی: خیلی کم=۱۲، کم=۲۴، متوسط=۱۶،
زیاد=۳۰، خیلی زیاد=۱۸

۵- تجزیه و تحلیل

هر چند امنیت شهری از دیرباز موضوع مباحث اندیشمندان بوده است اما در اثر تحولات و پیشرفت‌های مختلف با

تغییر و دگرگونی‌های شگرفی مواجه شده است. در این بین عوامل مؤثر بر امنیت شهر تهران با توجه به رویکرد

جدید امنیت شهری مورد توجه و بررسی قرار گرفته که حاصل آن به صورت زیر ارائه می‌شود:

۱- تمرکز: شهر تهران از آنجا که پایتخت و مرکز ثقل کشور است دارای حوزه نفوذ در سطح ملی و فراملی است. این

امر به علاوه سیستم متمرکز اداری و حکومتی در کشور زمینه‌های تمرکز اقتصادی، فرهنگی و ... را در این شهر

به وجود آورده است. با توجه به این امر زمینه‌های حضور قشرهای مختلف از افراد از دیگر شهرها و روستاهای کشور

و کشورهای دیگر در آن فراهم شده است. حضور این قشرهای مختلف از افراد در این شهر و وجود تفاوت‌های

فرهنگی، اقتصادی و ... خود باعث ایجاد نوعی ناامنی در شهر شده است. همچنین از آنجا که محدوده نفوذ این شهر

فراتر از مرزهای جغرافیای سیاسی کشور است و رفت و آمد اتباع بیگانه در آن زیاد است باعث نوعی ناامنی فرهنگی

در بین شهروندان شده است. همچنین وجود تمرکزهای مختلف (اقتصادی، سیاسی و...) در تهران باعث شکل‌گیری

یک نوع خودبزرگ‌بینی برای شهروندان آن شده که دیگر قشرها که به این شهر مهاجرت می‌کنند را به یک چشم دیگر نگریسته و زمینه‌های ناامنی روحی و ذهنیتی را برای آنها فراهم می‌آورند و بالعکس.

۲- ناامنی‌های طبیعی و جغرافیایی: این نوع ناامنی‌ها در یک طیف گسترده‌ای در شهر تهران تبلور یافته است که از جمله مهم‌ترین آنها وضعیت اقلیمی شهر تهران است که رو به گرم شده می‌رود و مسائل بعدی آن را به دنبال دارد و مسائل آلودگی هوا و کمبود اکسیژن را در این شهر تشدید می‌کند. همچنین بحث زلزله‌خیز بودن شهر تهران است که این امر به صورت‌های مختلف یک نوع احساس ناامنی و ترس را در شهروندان و ساکنین شهر تهران ایجاد کرده، امنیت آن را با چالش روبه‌رو ساخته است.

۳- مسائل جمعیتی و اجتماعی: این نوع مسائل از مهم‌ترین مسائلی هستند که امنیت شهر تهران را تحت تأثیر قرار می‌دهند. تراکم و جوانی جمعیت در شهر تهران همچنین باعث شکل‌گیری نابرابری‌های مختلفی شده که خود این نابرابری‌ها زمینه شکل‌گیری بزهکاری‌ها و جرم و جنایت را در شهر افزایش داده، امنیت آن را به چالش کشیده است. از جمله این نابرابری‌ها، نابرابری اجتماعی و نابرابری دسترسی به خدمات شهری است.

۴- مسئله اقتصادی: مسائل و نابرابری‌های اقتصادی و فقر حاصل از هزینه‌های بالای زندگی در تهران باعث شده است که امنیت شهر تهران به صورت‌های مختلف تحت تأثیر قرار گیرد، به طوری که میان فقر و نابرابری‌های اقتصادی در بین شهروندان و جرم و جنایت و بزهکاری نوعی رابطه مستقیم وجود دارد. این امر به وضوح در مناطق پایین شهر تهران مشاهده می‌شود.

۵- بافت شهر: بافت شهر که شامل کاربری اراضی شهری، منظومه‌های شهری و ... می‌شود به شکل‌های مختلف امنیت شهر تهران را تحت تأثیر قرار داده است، به طوری که نداشتن کاربری‌های مناسب و در کنار یکدیگر در

مناطق مختلف شهر تهران زمینه‌های نامنی روحی و روانی و همچنین شکل‌گیری نوعی افسردگی در شهروندان را فراهم کرده است. از سوی دیگر شکل‌گیری منظومه‌های شهری و حاشیه‌نشینی و زاغه‌نشینی در اطراف تهران به شکل‌های مختلف امنیت شهر را تحت تأثیر قرار داده است. بحث مسکن نیز یکی از مهم‌ترین مسائلی است که قشر بالایی از جمعیت شهر تهران را در برمی‌گیرد. دسترسی نداشتن به مسکن ثابت و موقت و مناسب و هزینه‌های بالای آن یکی از مشکلات و مسائل خانواده‌ها در شهر تهران است که زمینه‌های شکل‌گیری مسائل و مشکلات دیگر را برای شهروندان فراهم کرده است، به طوری که این امر به یکی از مهم‌ترین نامنی‌های شهروندان در شهر تهران تبدیل شده است.

۶- ترافیک و شبکه‌های ارتباطی: دسترسی نداشتن به شبکه‌های ارتباطی مناسب در شهر تهران و ایجاد ترافیک‌های گسترده و چند ساعته در این شهر، زمینه نامنی‌های مختلفی را فراهم کرده است که به صورت‌های مختلف در شهر بروز می‌کند. نامنی زمانی، نامنی دسترسی مناسب به وسیله نقلیه، نبود امنیت جانی و... از سوی دیگر تراکم بالای خیابان‌ها و بزرگراه‌ها و پیاده‌روها در بخش‌های خاصی از شهر با تراکم متوسط و نبود آنها در بخش‌های دیگر شهر زمینه‌های نامنی را در شهر فراهم کرده است. همچنین نبود روشنایی کامل در این مکان‌ها سبب شکل‌گیری محیط‌های کور و دور از دید شده که خود نامنی را در شهر بالا برده است.

پس از یافته‌های توصیفی در این قسمت یافته‌های تحلیلی تحقیق که با آزمون T تک‌نمونه‌ای مورد ارزیابی و تحلیل قرار گرفته است و نتایج ارزیابی برای هر منطقه به صورت جداگانه در جداول زیر آورده شده است. با توجه به نتیجه آزمون صورت گرفته که در جداول شماره چهار، پنج و شش آورده شده است تأثیر یا عدم تأثیر شاخص‌های مؤثر بر امنیت در شهر تهران از نظر ساکنین مناطق مختلف مشخص می‌شود.

جدول ۴: ارزیابی یافته‌های میدانی در حوالی میدان تجریش

شاخص

۱- تمرکز سیاسی: $t = 3.875$ ، $0.000 = \text{Sig. (20tailed)}$ ، $0.72000 = \text{Mean Difference}$ ، $\text{Upper} = 1.0934$ ، $\text{Lower} = .3466$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد

تأثیر

شاخص = اثبات

۲- تمرکز اقتصادی: $t = 7.924$ ، $0.000 = \text{Sig. (20tailed)}$ ، $1.22000 = \text{Mean Difference}$ ، $\text{Upper} = 1.5294$ ، $\text{Lower} = .9106$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات

یا رد تأثیر شاخص = اثبات

۳- تمرکز امکانات و خدمات: $t = 9.704$ ، $0.000 = \text{Sig. (20tailed)}$ ، $1.34000 = \text{Mean Difference}$ ، $\text{Upper} = 1.6175$ ، $\text{Lower} = 1.0625$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا

رد تأثیر شاخص = اثبات

۴- تمرکز اداری: $t = 15.895$ ، $0.000 = \text{Sig. (20tailed)}$ ، $1.66000 = \text{Mean Difference}$ ، $\text{Upper} = 1.8699$ ، $\text{Lower} = 1.4501$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات

یا رد تأثیر شاخص = اثبات

۵- موقعیت جغرافیایی بسته تهران و ماندگاری هوای آلوده: $t = 2.701$ ، $0.09 = \text{Sig. (20tailed)}$ ، $0.54000 = \text{Mean Difference}$ ، $\text{Upper} = .9418$ ، $\text{Lower} = .1382$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد تأثیر شاخص = رد

۶- گسل‌های فعال در شهر: $t = 5.894$ ، $0.000 = \text{Sig. (20tailed)}$ ، $0.94000 = \text{Mean Difference}$ ، $\text{Upper} = 1.2605$ ، $\text{Lower} = .6195$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد

تأثیر شاخص = اثبات

۷- مخاطرات محیطی (فرونشست زمین، سیل، بارندگی کم و...): $t = 4.216$ ، $0.000 = \text{Sig. (20tailed)}$ ، $0.760000 = \text{Mean Difference}$ ، $\text{Upper} = 1.1223$ ، $\text{Lower} = .3977$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

۸- نبود جریانات هوایی با توجه به موقعیت طبیعی: $t = 4.716$ ، $0.000 = \text{Sig. (20tailed)}$ ، $0.76000 = \text{Mean Difference}$ ، $\text{Upper} = 1.0838$ ، $\text{Lower} = .4362$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

۹- تراکم زیاد و رو به افزایش جمعیت در شهر: $t = 4.547$ ، $0.000 = \text{Sig. (20tailed)}$ ، $0.90000 = \text{Mean Difference}$ ، $\text{Upper} = 1.2978$ ، $\text{Lower} = .5022$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

، $\text{Upper} = 1.2978$ ، $\text{Lower} = .5022$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

۱۰- وجود جمعیت جوان: $t=1.878$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.066$ ، $\text{Mean Difference}=0.36000$ ، $\text{Upper}=0.7452$ ، $\text{Lower}=0.0252$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد تأثیر شاخص = رد

۱۱- وجود فرهنگ‌های مختلف: $t=6.925$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.000$ ، $\text{Mean Difference}=1.26000$ ، $\text{Upper}=1.6257$ ، $\text{Lower}=0.8943$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

۱۲- نابرابری در دسترسی به امکانات و تسهیلات شهری: $t=5.941$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.000$ ، $\text{Mean Difference}=1.10000$ ، $\text{Upper}=1.4721$ ، $\text{Lower}=0.7279$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

۱۳- نابرابری‌ها و اختلافات طبقاتی به نسبت زیاد: $t=1.379$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.174$ ، $\text{Mean Difference}=0.30000$ ، $\text{Upper}=0.7373$ ، $\text{Lower}=0.1373$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد تأثیر شاخص = رد

۱۴- مشکلات اقتصادی (گرانی، اجاره خانه بالا و...): $t=1.089$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.282$ ، $\text{Mean Difference}=0.22000$ ، $\text{Upper}=0.6262$ ، $\text{Lower}=0.1862$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد تأثیر شاخص = رد

۱۵- وجود جمعیت با فقر اقتصادی بالا: $t=1.330$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.190$ ، $\text{Mean Difference}=0.28000$ ، $\text{Upper}=0.7031$ ، $\text{Lower}=0.1431$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد تأثیر شاخص = رد

۱۶- گسترش حاشیه‌نشینی و شکل‌گیری محلات فقیرنشین: $t=4.649$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.000$ ، $\text{Mean Difference}=0.88000$ ، $\text{Upper}=1.2604$ ، $\text{Lower}=0.4996$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

۱۷- کاربری اراضی یکنواخت و نامتوازن: $t=1.320$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.193$ ، $\text{Mean Difference}=0.26000$ ، $\text{Upper}=0.6560$ ، $\text{Lower}=0.1360$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد تأثیر شاخص = رد

۱۸- معماری و بافت شهر: $t=0.139$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.890$ ، $\text{Mean Difference}=0.02000$ ، $\text{Upper}=0.2685$ ، $\text{Lower}=0.3085$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد تأثیر شاخص = رد

۱۹- زیبایی و آرامش‌بخش بودن شهر: $t=5.740$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.000$ ، $\text{Mean Difference}=1.0400$ ، $\text{Upper}=1.4041$ ، $\text{Lower}=0.6759$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا

رد تأثیر شاخص = اثبات

۲۰- مسکن مناسب: $t = 5.804$ ، $0.000 = \text{Sig.}(20\text{tailed})$ ، $1.10000 = \text{Mean Difference}$ ،

اثبات یا رد ، $\text{Upper} = 1.4809$ ، $\text{Lower} = .7191$ (95% Confidence Interval of the Difference)

تأثیر شاخص = اثبات

۲۱- توزیع مناسب خطوط ارتباطی در سطح شهر: $t = 03.962$ ، $0.000 = \text{Sig.}(20\text{tailed})$ ،

$\text{Difference} = 0.74138$ (95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Lower} = -1.1133$ ،

$\text{Upper} = -.3694$ ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

۲۲- کیفیت خطوط ارتباطی (روشنایی، آسفالت خوب، کفپوش پیاده‌روها و...):

$t = 0.437$ ، $0.664 = \text{Sig.}(20\text{tailed})$ ، $0.0800 = \text{Mean Difference}$ ، $\text{Lower} = -.2880$ (95%

Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Upper} = .4480$ ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = رد

۲۳- ترافیک نامناسب و سنگین: $t = 8.198$ ، $0.000 = \text{Sig.}(20\text{tailed})$ ، $1.2000 = \text{Mean Difference}$ ،

اثبات یا رد ، $\text{Upper} = 1.4942$ ، $\text{Lower} = .9058$ (95% Confidence Interval of the Difference)

تأثیر شاخص = اثبات

۲۴- نبود حمل و نقل مناسب عمومی: $t = 3.643$ ، $0.01 = \text{Sig.}(20\text{tailed})$ ،

$\text{Difference} = 0.68000$ ،

اثبات یا رد ، $\text{Upper} = 1.0551$ ، $\text{Lower} = .3049$ (95% Confidence Interval of the Difference)

رد تأثیر شاخص = اثبات

بخش اول: نقش تمرکز در ناامنی شهر تهران: $t = 36.771$ ، $0.000 = \text{Sig.}(20\text{tailed})$ ،

$\text{Difference} = 11.9400$ (95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Lower} = 11.2875$ ،

$\text{Upper} = 12.5925$ ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

بخش دوم: نقش موقعیت طبیعی و جغرافیایی در ناامنی شهر تهران: $t = 21.701$ ،

$0.000 = \text{Sig.}(20\text{tailed})$ ، $10.0400 = \text{Mean Difference}$ ، $\text{Lower} = 9.1103$ (95% Confidence

Interval of the Difference) ، $\text{Upper} = 10.9697$ ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

بخش سوم: مسائل اجتماعی و جمعیتی در ناامنی شهر تهران: $t = 18.375$ ، $0.000 = \text{Sig.}(20\text{tailed})$ ،

$\text{Difference} = 10.5000$ (95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Lower} = 9.3517$ ،

$\text{Upper} = 11.6483$ ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

بخش چهارم: مسائل اقتصادی و ناامنی شهر تهران: $t = 23.617$ ، $0.000 = \text{Sig.}(20\text{tailed})$ ،

$\text{Difference} = 10.3000$ (95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Lower} = 9.4236$ ،

$\text{Upper} = 11.1764$ ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

بخش پنجم: مسائل فیزیکی و ناامنی شهر تهران: $t = 25.161$ ، $0.000 = \text{Sig.}(20\text{tailed})$ ،

$\text{Difference} = 9.88000$ (95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Lower} = 9.909$ ،

Upper=10.6691، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات
بخش ششم: رابطه خطوط ارتباطی و ترافیک با ناامنی شهر تهران: $t=23.130$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.000$
Lower=9.5695 (95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Mean Difference}=10.4800$ ،
Upper=11.3905، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

جدول ۵: ارزیابی یافته‌های میدانی در حوالی میدان انقلاب

۱- تمرکز سیاسی: $t=681$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.499$ ، $\text{Mean Difference}=14000$ ،
Lower=-.2731 (95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Upper}=0.5531$ ، اثبات یا رد

تأثیر

شاخص = رد

۲- تمرکز اقتصادی: $t=-1.950$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.057$ ، $\text{Mean Difference}=-0.30000$ ،
Lower=-.6092 (95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Upper}=0.0092$ ، اثبات یا

رد تأثیر شاخص = رد

۳- تمرکز امکانات و خدمات: $t=-2.091$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.042$ ، $\text{Mean Difference}=-0.32000$ ،
Lower=-.9275 (95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Upper}=-0.0125$ ، اثبات یا

رد تأثیر شاخص = اثبات

۴- تمرکز اداری: $t=-3.572$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.001$ ، $\text{Mean Difference}=-0.50000$ ،
Lower=-.7813 (95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Upper}=-0.2187$ ، اثبات یا

رد تأثیر شاخص = اثبات

۵- موقعیت جغرافیایی بسته تهران و ماندگاری هوای آلوده: $t=0.432$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.668$ ،
Lower=-.2925 (95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Difference}=0.08000$ ،
Upper=.4525 ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = رد

۶- گسلهای فعال در شهر: $t=4.216$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.000$ ، $\text{Mean Difference}=0.76000$ ،
Lower=.3977 (95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Upper}=1.1223$ ، اثبات یا رد

تأثیر شاخص = اثبات

۷- مخاطرات محیطی (فرونشست زمین، سیل، بارندگی کم و...): $t=5.894$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.000$ ،
Lower=.6195 (95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Mean Difference}=0.94000$ ،
Upper=1.2605 ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

۸- نبود جریانات هوایی با توجه به موقعیت طبیعی: $t=4.716$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.000$ ،
Lower=.4362 (95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Difference}=0.76000$ ،
Upper=1.0838 ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

۹- تراکم زیاد و رو به افزایش جمعیت در شهر: $t=1.514$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=0.136$ ، $\text{Mean Difference}=0.136$

- اثبات یا رد تأثیر شاخص=رد
 ۱۰- وجود جمعیت جوان: $t=1.878$ ، $0.066=\text{Sig.}(20\text{tailed})$ ، $0.36000=\text{Mean Difference}$ ، $0.7452=\text{Upper}$ ، $-0.0252=\text{Lower}$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد
 تأثیر شاخص=رد
- ۱۱- وجود فرهنگ‌های مختلف: $t=1.599$ ، $.116=\text{Sig.}(20\text{tailed})$ ، $.34000=\text{Mean Difference}$ ، $.7672=\text{Upper}$ ، $-.0872=\text{Lower}$ (95% Confidence Interval of the Difference) اثبات یا رد
 تأثیر شاخص=رد
- ۱۲- نابرابری در دسترسی به امکانات و تسهیلات شهری: $t=5.941$ ، $0.000=\text{Sig.}(20\text{tailed})$ ، $1.10000=\text{Difference}$ ، $.7279=\text{Lower}$ (95% Confidence Interval of the Difference) ، $1.4721=\text{Upper}$ ، اثبات یا رد تأثیر شاخص= اثبات
 Mean
- ۱۳- نابرابری‌ها و اختلافات طبقاتی به نسبت زیاد: $t=1.391$ ، $.171=\text{Sig.}(20\text{tailed})$ ، $0.30000=\text{Difference}$ ، $-.1335=\text{Lower}$ (95% Confidence Interval of the Difference) ، $.7335=\text{Upper}$ ، اثبات یا رد تأثیر شاخص=رد
 Mean
- ۱۴- مشکلات اقتصادی (گرانی، اجاره خانه بالا و...): $t=3.736$ ، $.000=\text{Sig.}(20\text{tailed})$ ، $0.70000=\text{Difference}$ ، $.3235=\text{Lower}$ (95% Confidence Interval of the Difference) ، $1.0765=\text{Upper}$ ، اثبات یا رد تأثیر شاخص= اثبات
 Mean
- ۱۵- وجود جمعیت با فقر اقتصادی بالا: $t=5.262$ ، $.000=\text{Sig.}(20\text{tailed})$ ، $1.00000=\text{Difference}$ ، $.6181=\text{Lower}$ (95% Confidence Interval of the Difference) ، $1.3819=\text{Upper}$ ، اثبات یا رد
 تأثیر شاخص= اثبات
- ۱۶- گسترش حاشیه‌نشینی و شکل‌گیری محلات فقیرنشین: $t=1.514$ ، $.136=\text{Sig.}(20\text{tailed})$ ، $.31000=\text{Difference}$ ، $-.1046=\text{Lower}$ (95% Confidence Interval of the Difference) ، $.7446=\text{Upper}$ ، اثبات یا رد تأثیر شاخص=رد
 Mean
- ۱۷- کاربری اراضی یکنواخت و نامتوازن: $t=1.123$ ، $.267=\text{Sig.}(20\text{tailed})$ ، $.22000=\text{Difference}$ ، $-.1738=\text{Lower}$ (95% Confidence Interval of the Difference) ، $.6138=\text{Upper}$ ، اثبات یا رد
 تأثیر شاخص=رد
- ۱۸- معماری و بافت شهر: $t=-.139$ ، $0.890=\text{Sig.}(20\text{tailed})$ ، $-.02000=\text{Mean Difference}$ ، $-.3085=\text{Lower}$ (95% Confidence Interval of the Difference) ، $.2685=\text{Upper}$ ، اثبات یا رد
 تأثیر شاخص=رد
- ۱۹- زیبایی و آرامش‌بخش بودن شهر: $t=10.439$ ، $0.000=\text{Sig.}(20\text{tailed})$ ، $0.000=\text{Mean Difference}$ ، $0.00000=\text{Difference}$ ، $0.00000=\text{Lower}$ (95% Confidence Interval of the Difference) ، $0.00000=\text{Upper}$ ، اثبات یا رد
 تأثیر شاخص=رد

1.46000=Difference

اثبات یا Lower=1.1790 (95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=1.7410

رد تأثیر شاخص = اثبات

۲۰- مسکن مناسب: t=13.279 ، Sig.(20tailed) =0.000 ، Mean Difference=1.64286

اثبات یا Lower=1.3941 (95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=1.8916

رد تأثیر شاخص = اثبات

۲۱- توزیع مناسب خطوط ارتباطی در سطح شهر: t=3.497 ، Sig.(20tailed) =0.001 ، Mean

، Lower= .2382(95% Confidence Interval of the Difference) ،.56000=Difference

Upper=.8818 ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

۲۲- کیفیت خطوط ارتباطی (روشنایی، آسفالت خوب، کفپوش پیاده‌روها و...):

t=3.111 ، Sig.(20tailed) =.003 ، Mean Difference =.62000 ، Lower=.2196(95%

Confidence Interval of the Difference) ، Upper=1.0204 ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

۲۳- ترافیک نامناسب و سنگین: t=9.283 ، Sig.(20tailed) =0.000 ، Mean Difference =1.28000

، Lower=1.0029 (95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=1.5571 ، اثبات یا

رد تأثیر شاخص = اثبات

۲۴- نبود حمل و نقل مناسب عمومی: t=3.231 ، Sig.(20tailed) =0.02 ، Mean Difference =.60000

، Lower=.2268(95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=.9732 ، اثبات یا رد

تأثیر شاخص = اثبات

بخش اول: نقش تمرکز در ناامنی شهر تهران: t=20.132 ، Sig.(20tailed) =0.000 ، Mean

Lower=5.8692(95% Confidence Interval of the Difference) ،.652000=Difference

، Upper=7.1708 ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

بخش دوم: نقش موقعیت طبیعی و جغرافیایی در ناامنی شهر تهران: t=22.395

، Lower=9.1391(95% Confidence Interval of the Difference) ،.100400=Mean Difference ، 0.000=Sig.(20tailed)

، Upper=10.9409 ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

بخش سوم: مسائل اجتماعی و جمعیتی در ناامنی شهر تهران: t=20.543 ، Sig.(20tailed) =0.000

Lower=8.6789(95% Confidence Interval of the Difference) ،.962000=Mean Difference

، Upper=10.5611 ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

بخش چهارم: مسائل اقتصادی و ناامنی شهر تهران: t=20.823 ، Sig.(20tailed) =0.000 ، Mean

Lower=8.8723(95% Confidence Interval of the Difference) ،.982000=Difference

، Upper=10.7677 ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

بخش پنجم: مسائل فیزیکی و ناامنیتی شهر تهران: t=29.842 ، Sig.(20tailed) =0.000 ، Mean

Lower=10.0780(95% Confidence Interval of the Difference) ، 10.80612=Difference
Upper=11.5342، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات
بخش ششم: رابطه خطوط ارتباطی و ترافیک با ناامنی شهر تهران: $t=23.937$ ، Sig.(20tailed) = 0.000
Lower=9.6735(95% Confidence Interval of the ، 10.56000=Mean Difference ،
Upper=11.4465، Difference) ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

جدول ۶: ارزیابی یافته‌های میدانی در حوالی میدان شوش

- ۱- تمرکز سیاسی: $t=۱.۳۹۱$ ، Sig.(20tailed) = 0.171 ، Mean Difference = 0.30000
Lower=-.1335(95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=.7335 ، اثبات یا رد
تأثیر
شاخص = رد
- ۲- تمرکز اقتصادی: $t=-1.539$ ، Sig.(20tailed) = 0.130 ، Mean Difference = -.24000
Lower=-.5535 (95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=.0735 ، اثبات یا
رد تأثیر شاخص = رد
- ۳- تمرکز امکانات و خدمات: $t=-3.037$ ، Sig.(20tailed) = 0.004 ، Mean Difference = -.40000
Lower=-.6647(95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=-.1353 ، اثبات یا رد
تأثیر شاخص = اثبات
- ۴- تمرکز اداری: $t=-4.338$ ، Sig.(20tailed) = 0.000 ، Mean Difference = -.56000
Lower=-.8194(95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=-.3006 ، اثبات یا رد
تأثیر شاخص = اثبات
- ۵- موقعیت جغرافیایی بسته تهران و ماندگاری هوای آلوده: $t=۰.437$ ، Sig.(20tailed) = 0.664 ، Mean
Lower=-.2880 (95% Confidence Interval of the Difference) ، Difference = 0.08000
Upper=.4480، اثبات یا رد تأثیر شاخص = رد
- ۶- گسلهای فعال در شهر: $t=4.513$ ، Sig.(20tailed) = 0.000 ، Mean Difference = 0.82000
Lower=.4549 (95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper= 1.1851 ، اثبات یا رد
تأثیر شاخص = اثبات
- ۷- مخاطرات محیطی (فرونشست زمین، سیل، بارندگی کم و...): $t=2.328$ ، Sig.(20tailed) = 0.024
Lower=.0520 (95% Confidence Interval of the Difference) ، Mean Difference = 0.38000
Upper=.7080 ، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات
- ۸- نبود جریان‌های هوایی با توجه به موقعیت طبیعی: $t=۰.۸۷۹$ ، Sig.(20tailed) = 0.384 ، Mean
Lower=-.2059(95% Confidence Interval of the Difference) ، Difference = 0.16000

Upper=.5259، اثبات یا رد تأثیر شاخص=رد

۹- تراکم زیاد و رو به افزایش جمعیت در شهر: $t=1.391$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=.171$ ، Mean Difference =.30000، Lower=-.1335(95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=.7335

اثبات یا رد تأثیر شاخص=رد

۱۰- وجود جمعیت جوان: $t=2.488$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=.016$ ، Mean Difference =.520000.36000، Lower=.1001(95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=.9399، اثبات یا رد

تأثیر شاخص= اثبات

۱۱- وجود فرهنگ‌های مختلف: $t=1.391$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=.171$ ، Mean Difference =.30000، Lower=-.1335 (95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=.7335، اثبات یا رد

تأثیر شاخص=رد

۱۲- نابرابری در دسترسی به امکانات و تسهیلات شهری: $t=2.674$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=.010$ ، Mean Difference =.54000، Lower=.1342 (95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=.9458،

اثبات یا رد تأثیر شاخص= اثبات

۱۳- نابرابری‌ها و اختلافات طبقاتی به نسبت زیاد: $t=1.391$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=.171$ ، Mean Difference =.0.30000، Lower=-.1335(95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=.7335،

اثبات یا رد تأثیر شاخص=رد

۱۴- مشکلات اقتصادی(گرانی، اجاره خانه بالا و...): $t=3.122$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=.003$ ، Mean Difference =.60000، Lower=.2138(95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=.9862،

اثبات یا رد تأثیر شاخص= اثبات

۱۵- وجود جمعیت با فقر اقتصادی بالا: $t=2.826$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=.007$ ، Mean Difference =.52000، Lower=.1502(95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=.8898، اثبات یا رد

تأثیر شاخص= اثبات

۱۶- گسترش حاشیه‌نشینی و شکل‌گیری محلات فقیرنشین: $t=1.391$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=.171$ ، Mean Difference =.30000، Lower=-.1335 (95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=.7335،

اثبات یا رد تأثیر شاخص=رد

۱۷- کاربری اراضی یکنواخت و نامتوازن: $t=2.393$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=.021$ ، Mean Difference =.44000، Lower=.0705(95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=.8095، اثبات یا رد

تأثیر شاخص= اثبات

۱۸- معماری و بافت شهر: $t=1.078$ ، $\text{Sig.}(20\text{tailed})=.286$ ، Mean Difference =.22000، Lower=-.1902(95% Confidence Interval of the Difference) ، Upper=.6302، اثبات یا رد

تأثیر شاخص = رد

۱۹- زیبایی و آرامش بخش بودن شهر: $t = -0.331$, $\text{Sig. (20tailed)} = 0.742$, $\text{Mean Difference} = -0.06000$

(95% Confidence Interval of the Difference) $\text{Lower} = -0.6239$, $\text{Upper} = 0.3039$, اثبات یا رد

تأثیر شاخص = رد

۲۰- مسکن مناسب: $t = 1.937$, $\text{Sig. (20tailed)} = 0.059$, $\text{Mean Difference} = 0.40000$

(95% Confidence Interval of the Difference) $\text{Lower} = -0.0150$, $\text{Upper} = 0.8150$, اثبات یا رد

تأثیر شاخص = رد

۲۱- توزیع مناسب خطوط ارتباطی در سطح شهر: $t = 2.127$, $\text{Sig. (20tailed)} = 0.038$, $\text{Mean Difference} = 0.44000$

(95% Confidence Interval of the Difference) $\text{Lower} = 0.0243$, $\text{Upper} = 0.8557$, اثبات یا رد

تأثیر شاخص = اثبات

۲۲- کیفیت خطوط ارتباطی (روشنایی، آسفالت خوب، کف پوش پیاده‌روها و...):

$t = 0.791$, $\text{Sig. (20tailed)} = 0.433$, $\text{Mean Difference} = 0.18000$, $\text{Lower} = -0.2773$

(95% Confidence Interval of the Difference) $\text{Upper} = 0.6373$, اثبات یا رد

تأثیر شاخص = رد

۲۳- ترافیک نامناسب و سنگین: $t = 2.273$, $\text{Sig. (20tailed)} = 0.027$, $\text{Mean Difference} = 0.42000$

(95% Confidence Interval of the Difference) $\text{Lower} = 0.0486$, $\text{Upper} = 0.7914$, اثبات یا رد

تأثیر شاخص = اثبات

۲۴- نبود حمل و نقل مناسب عمومی: $t = 2.003$, $\text{Sig. (20tailed)} = 0.051$, $\text{Mean Difference} = 0.42000$

(95% Confidence Interval of the Difference) $\text{Lower} = -0.0013$, $\text{Upper} = 0.8413$, اثبات یا رد

تأثیر شاخص = رد

بخش اول: نقش تمرکز در ناامنی شهر تهران: $t = 28.785$, $\text{Sig. (20tailed)} = 0.000$, $\text{Mean Difference} = 8.94000$

(95% Confidence Interval of the Difference) $\text{Lower} = 8.3159$, $\text{Upper} = 9.5641$, اثبات یا رد

تأثیر شاخص = اثبات

بخش دوم: نقش موقعیت طبیعی و جغرافیایی در ناامنی شهر تهران: $t = 19.718$

(95% Confidence Interval of the Difference) $\text{Lower} = 5.9273$, $\text{Mean Difference} = 6.60000$, $\text{Sig. (20tailed)} = 0.000$

(95% Confidence Interval of the Difference) $\text{Upper} = 7.2727$, اثبات یا رد

تأثیر شاخص = اثبات

بخش سوم: مسائل اجتماعی و جمعیتی در ناامنی شهر تهران: $t = 16.412$, $\text{Sig. (20tailed)} = 0.000$

(95% Confidence Interval of the Difference) $\text{Lower} = 8.0384$, $\text{Mean Difference} = 9.16000$

(95% Confidence Interval of the Difference) $\text{Upper} = 10.2816$, اثبات یا رد

تأثیر شاخص = اثبات

بخش چهارم: مسائل اقتصادی و ناامنی شهر تهران: $t = 18.981$, $\text{Sig. (20tailed)} = 0.000$, $\text{Mean Difference} = 9.22000$

(95% Confidence Interval of the Difference) $\text{Lower} = 8.2439$

Upper=10.1961، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات
بخش پنجم: مسائل فیزیکی و ناامنیتی شهر تهران: $t = 22.817$ ، $\text{Sig. (20tailed)} = 0.000$ Mean
Lower=7.7514(95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Difference} = 8.50000$ ،
Upper=9.2486، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

بخش ششم: رابطه خطوط ارتباطی و ترافیک با ناامنی شهر تهران: $t = 23.897$ ، $\text{Sig. (20tailed)} = 0.000$
Lower=8.2065(95% Confidence Interval of the Difference) ، $\text{Mean Difference} = 8.96000$ ،
Upper=9.7135، اثبات یا رد تأثیر شاخص = اثبات

۶- نتیجه گیری

مباحث در زمینه امنیت شهرها دارای پیشینه به نسبت طولانی است، ولی با تحولات به وقوع پیوسته در دهه‌های اخیر در شهرها و توسعه جمعیت آنها و تبدیل شدن به کلان‌شهرها امنیت شهر و عوامل ایجاد کننده ناامنی در شهرها به صورت‌های مختلف از گذشته تفاوت کرده است. در این بین کلان‌شهر تهران نیز که در طول دهه‌های اخیر رشد بسیار زیادی داشته و به یک کلان‌شهر بزرگ تبدیل شده است نیز از این امر مستثنی نیست و عوامل تهدید کننده امنیت در این شهر نیز نسبت به گذشته تفاوت پیدا کرده و انواع و اشکال مختلفی به خود گرفته است. بر این اساس، پس از مطالعات کتابخانه‌ای که در این زمینه صورت گرفت این نتیجه به دست آمد که عوامل ایجاد ناامنی در شهر تهران را می‌توان در شش بخش و در قالب ۲۴ شاخص به صورت کلی بیان کرد. در این راستا برای اینکه بتوانیم این شاخص‌ها را ارزیابی کنیم آنها در سه منطقه مختلف شهر تهران مورد آزمایش قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد که ساکنان منطقه دوازده حوالی میدان شوش بجز شاخص‌های تمرکز سیاسی، تمرکز اقتصادی، موقعیت جغرافیایی بسته شهر تهران، جریان‌های هوایی، تراکم زیاد، فرهنگ‌های مختلف، نابرابری اقتصادی و اختلاف طبقاتی، گسترش حاشیه‌نشینی، معماری و بافت شهر، زیبایی شهر، مسکن و نبود حمل و نقل مناسب بقیه

شاخص‌ها را مورد تأیید قرار داده‌اند. ساکنین منطقه شش حوالی میدان انقلاب بجز شاخص‌های تمرکز سیاسی، تمرکز اقتصادی، موقعیت جغرافیایی بسته شهر تهران، تراکم زیاد، جمعیت جوان، فرهنگ‌های مختلف، نابرابری اقتصادی و اختلاف طبقاتی، گسترش حاشیه‌نشینی، کاربری اراضی یکنواخت و معماری و بافت شهر بقیه شاخص‌ها را مورد تأیید قرار داده‌اند. ساکنین منطقه یک حوالی میدان تجریش بجز شاخص‌های قرارگیری شهر تهران در یک موقعیت جغرافیایی بسته، جمعیت جوان، نابرابری اقتصادی و اختلافات طبقاتی، مشکلات اقتصادی، فقر اقتصادی، کاربری اراضی یکنواخت، معماری و بافت شهر و کیفیت خطوط ارتباطی بقیه شاخص‌ها را تأیید کرده‌اند. در یک جمع‌بندی که از دیدگاه‌های مختلف صورت گرفته در مناطق مختلف در کنار یکدیگر به دست آمد مشخص شد همه شاخص‌هایی که در تحقیق به عنوان عامل تهدید کننده امنیت شهر تهران آورده شده است بجز عامل تمرکز اداری در تهران و معماری و بافت شهر تهران مورد تأیید ساکنین شهر تهران است. بر این اساس اگر بخواهیم در کلان‌شهر تهران نظم و امنیت برقرار کنیم باید پیش از همه، عوامل ایجاد کننده ناامنی در سطح شهر تهران را برطرف کنیم که از سوی ساکنین شهر مورد تأیید قرار گرفته‌اند.

منابع

- اسعدی، سید حسن (۱۳۷۶). پژوهش کاربردی درباره دو مشکل مهم جهانی "فزونی جمعیت و مواد مخدر" در آستانه قرن ۴۱. تهران: نشر سپهر.
- اطلس کلان‌شهر تهران (۱۳۸۴). تهران. مرکز پژوهش‌های جغرافیایی شهرداری تهران.
- امیر احمدی، هوشنگ (۱۳۶۹). "تهران، رشد و تضادها". ترجمه سید حسن معصومی اشکوری. مجله علمی معماری و شهرسازی. ش ۸.

- بابایی، فاطمه (۱۳۸۰). فقر و ناهنجاری اجتماعی. تهران. انتشارات کویر.
- پارسا، غفار (۱۳۸۷). امنیت و فضاهای شهری. برگرفته از سایت (www.parsasadat.blogfa.com).
- پارسا، غفار (۱۳۸۷). پدیده‌ای به نام زاغه‌نشینی. برگرفته از سایت (www.parsasadat.blogfa.com).
- تیبالدز، فرانسیس (۱۳۸۳). شهرسازی شهروندگرا. ترجمه محمد احمدی‌نژاد. تهران. نشر خاک.
- رضویان، علی (۱۳۸۵). امنیت شهری و نقش برنامه‌ریزی شهری در ارتقاء و بهبود آن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس.
- رهنمایی، محمدتقی و سید موسی پورموسوی (۱۳۸۵). بررسی ناپایداری امنیتی کلان‌شهر تهران بر اساس شاخص‌های توسعه پایدار شهری. مجله پژوهش‌های جغرافیایی. ش ۵۷.
- دانایی فرد، حسن و دیگران (۱۳۸۳). روش‌شناسی پژوهش کمی در مدیریت: رویکردی جامع. تهران. انتشارات صفار.
- سازمان شهرداری‌های کشور (۱۳۸۱). فقر شهری، عوامل و راهکارهای کاهش. ماهنامه شهرداری‌ها. سال ۴. ش ۴۰.
- طباطبایی مومنی، منوچهر (۱۳۴۶). حقوق اداری. جلد اول. تهران. انتشارات دانشگاه تهران.
- کارگر، بهمن (۱۳۸۳). امنیت شهری. تهران: انتشارات سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.
- نصیری، معصومه و اعظمی، هادی (۱۳۸۵). نابرابری‌های شهری تهدیدی برای امنیت اجتماعی تهران، رویکردی در جغرافیای سیاسی. فصلنامه ژئوپلیتیک. سال دوم. شماره اول.
- architectsam.blogspot.com
- <http://sevenview.persianblog.com>

- Gifford, r .(1997). Enviromental Psychology: Principles and Practice, Auyn and Bacon.